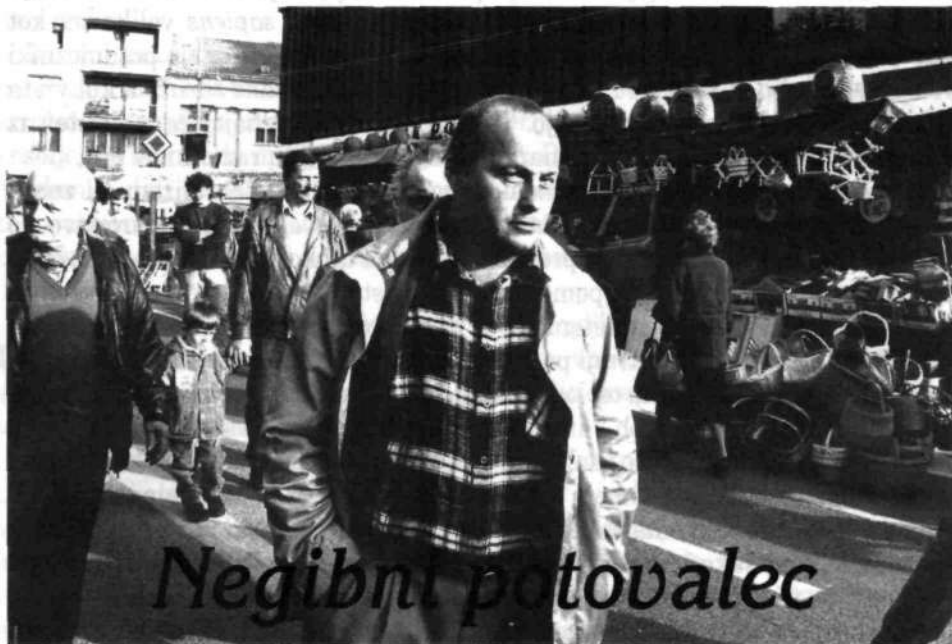

Avtoportret

MILAN VINCETIĆ

Negibni potovalec

*Gore imajo doline
in jaz imam misli.*

Jehuda Amihaj

1.

Preden se sploh lotim pisanja – tudi tega –, na slepo sežem v okroglo kovinsko škatlo, v kateri hranim za dober poldrug kilogram vsakršnih kovancev. Še prej seveda omenjeno kovinsko škatlo s sličico balerine, ki lebdi nad venčkom maslenega danskega biskvita, nekajkrat obrnem in pretresem. Kovinski zvok ter naključja presipavajočih se kovancev me spominja na kroglice v loterijskem bobnu, ki se po navadi ne zmenijo za račun o verjetnosti. Kakor koli, ko stresem in razporedim prgišče kovancev predse, se začenja neponovljiva magija. "Stvari imajo svoje lastno življenje," mi odrezavo zašepeta cigan Melquíades iz Marque-sovega romana *Sto let samote*, "treba je zbuditi le njihovo dušo."

Tako seveda kupček kovancev najprej poravnam. Niti ne po velikosti niti po vrednosti, bolj po lepoti. Čeprav sem imel že vsakega nekajkrat v rokah, tokrat vzamem povečevalno lečo, s katero je nekoč oče iskal zalego v satovju, in odpiram njihove nevidne pokrovčke, pod katerimi se skrivajo čudovite

sličice, vonji in usode. Tako si skušam predstavljati onemoglega perujskega romarja, ki je morda prav teh nekaj pesosov odštel mladeniču, da je namesto njega tovoril led bogov v dolino. Pred oči mi priskalja iraška deklica, ki je morda prav s tema dvema dinarjema zavila v bližnjo lekarno po škatlico analgetikov. Čez nekaj časa vrtim med prsti islandske krone in nagonsko pomislim na Svetlano Makarovič.

Podobno se dogaja z indijskimi rupijami, japonskimi jeni, romunskimi leji, albanskimi leki, finskimi markami, turškimi lirami, starojugoslovanskimi kraljevskimi in socialističnimi dinarji, ki jih imam seveda največ. V vsakem prgišču se mi vsaj dva pritakneta. Tisti petdesetak s podobo delavca z zobatim kolesom, kakršnih deset je moj oče odštel v starinarni za moj prvi pisalni stroj, angleški royal s polmetrskim valjem, ali stotak, za katerega dobrih trideset let zatem nisem dobil niti škatlice vžigalic.

Čas, ki mi polzi med prsti, nenadoma ni več pomemben. Od nekod se zavrtijo gibljive slike, tiste prasketajoče, ki jih nevidni montažer lepi v čudno zaporedje. V filmu, ki se mi dogaja v glavi, so pomešani tako črno-beli kot barvni kadri, nekateri prizori so celo naknadno pobarvani ali blago retuširani. Pomešajo se tako animacije kot sanjski prizori Akira Kurosawe, vanje vdira celo glasba, čeprav nimam nikoli prižganega radia ali kasetnika, od daleč se le pridušajo pozabljeni piski panflavte Georga Zamphirja, ki je v študentskem podstrešnem stanovanju na Gornjem trgu parala živce mojima cimroma, Vladu Žabotu in Feriju Lainščku.

Potem drugič sežem v čarobno škatlico. Drugič zravnam kupček. Drugič razvrščam. Stotič motrim reliefe kraljev, generalov, mitskih in mitičnih podob, narodnih ornamentov, živali in simbolov. Stotič skušam obnoviti pokrajino še žive ali pokojne države, katere kovanec z nohtom premikam pod povečevalnikom, stotič se podajam v pokrajine, ki jih ne bom nikoli obiskal, čeprav so mi dlani. Kajti jaz sem negibni popotovalec. Škatla s kovanci se namreč polni, s tem pa tudi kilometri in kilometri razdalj, ki jih vsak dan prepotujem. In ko se jih naveličam ali pa me razdalje kratkomalo utrudijo, se odzibam v hoteni spanec, ki naj samo traja in traja.

2.

Neki prijatelj mi je podaril dvoje rimskih novcev, pa sem jih dal pravemu zbiralcu, ki mi je že med vrati potisnil v roke numizmatične kataloge in kakih ducat albumov. Vsak kovanec je skrbno očistil in ga vložil v male žepke po točno določeni klasifikaciji. Vidiš, mi je dejal, to je moja dediščina. V zbirki imam celo nekaj srednjeveških zlatnikov. Ti pa imaš samo kramo, je švigal z očmi, ko sem odprl dansko škatlo. Res je, sem mu molče odgovarjal, ko zavijem

v Numizmatiko na Nazorjevi, grebem po krožniku, v katerem je za dve zajemalki najcenejših kovancev. Seveda mu nisem izdal, da si še na ulici ovohavam prste, ki dišijo po znoju in kovini. Seveda se mu ni niti sanjalo, da je s kovanci v moji biskvitni škatli podobno kot z mojimi verzi, ki jih nič več ne mika v dávnost in davnine.

A pred kakšnimi petnajstimi leti sem se šel nekakšnega arheologa. Pa ne po naključju. Nekajkrat sem namreč obiskal izkopavanja soboških arheologov in se čudil vztrajnosti in pridnosti rok, ki iz povrhnjice zemlje brskajo ostaline generacij. Črepinje, ostroge, ki jih spoznajo le starovedi, rastlinski ornamenta na lončevini, človeške kosti, ki jih v blatogradskem kostelu na Madžarskem kar po drvarsko mečejo na kup, odkrita predpotopna hiša v okolici Lendave so mi dali vedeti, da se nalagamo v plasti. Da nas Nekdo presipava kot jaz moje kovance. Da nas prav tako stresa iz svoje šatulje in razvršča. Ter si nas bolj ali manj pazljivo ogleduje.

Kot sem si ogledoval kosti keltskega vojščaka v steklenem peščenjaku. Znova so ga sestavili kot oldtimerja, mu položili ob bok nakrhan meč, ob lobanjo pa neprepoznavno čelado. Zazrl sem se vanj, bil mi je hkrati smešen in tragičen, zdelo se mi je, da se jezi name, ker boljšim v njegovo goloto, v njegovo nekoč silno moškost, o kateri zdaj ni niti sledu.

Za nekaj let me je z *Arko* (1987) odneslo iz bukolične *Zanne* (1983) v dávnost. Najbrž kar za njim. In to v neke resnične, izmišljene in namišljene mitske kraje, v Stonehenge, v izginule prekmurske vasi, med argonavte, k Noetu, v diluvij ali konec koncev v Atlantido, iz katere je bil ubogi koščenjak, ki ga še danes imam za skopljenega, najbrž na silo iztrgan.

A sem šel predaleč. Pregloboko sem segel v svojo šatuljo, zato sem v naslednji zbirki *Finska* (1988) ostal kar doma. Za hipec sem zablodil s potajenim ljudskim tonom po finskih brezkrajih, ki jih nisem nikoli obiskal, in se naključno ustavil v izginulem Deuecheru blizu Martjanec.

Spominjam se, bila je jesen, neslo me je ven, najbrž mi je v želodcu in glavi brbotalo vino, ustavil sem se na zorani ledini, meglice so kar norele, in se spotaknil ob nekakšno kamnito ploščo, na kateri sem razbral:

*“Vse je enkrat že bilo
v sanjah in resnici
in v Deuecheru bo tako
kot smo zapustili.”*

S peto sem pogrebel po zemlji in se sklonil za blatnim kovancem. Zdrgnil sem ga ob hlačnico, in ko se mu je vrnila barva, sem ga raje porinil pod skrivnostni nagrobnik kot spustil v svojo šatuljico, v kateri ponoči stopijo novčiči, kot tudi kosti keltskega vojščaka, kar sami na svoje mesto.

3.

V času mojega odrasčanja, pa tudi pozneje, me je pregnjala bizarnost ženskih torbic. Že po hoji, pričeski, drži rok ter seveda po obleki sem znal presoditi, kaj skriva dama v svoji večni spremljevalki. Poleg obveznih ličil, ki so me spominjale na iglo in nit v vojaški kapi, seveda kopico drobnarij, ki so se jim – nekajkrat sem imel to srečo – usule iz notranjosti: kakšno pismo, fotografija, dvoje denarnic, rutica, kakšen neobvezni del nakita, nekaj drobiža, papirnati robčki, šop ključev, ogledalce, pomečkana škatlica ali zavojček kondomov. Kratko malo, vsebina torbic me je spominjala na pokojno babico Slavenke Drakulić iz njene imenitne knjige *Kako smo preživeli komunizem in se celo smejali*, babice, ki je v svoji omari do smrti hranila dandanes povsem odvečne stvari: papirnate in plastične vrečke, stara zdravila, ponošene obleke, prastare račune, neveljavni denar ...

Vse te mikavne skrivnosti ženskih torbic, ki so podobne mojim novčičem, so mi odkrile drugačno podobo ženske. Kar čez noč je izginila podoba neosvojljive muze, ki preganja vsako mlado moško dušo, in namesto nje se je pojavila ženska, podobna onim, ki jih vidiš pri otepanju preprog na vzhodnoevropskih balkonih. Te hrabalovske ženske v nemarno zapetih jutranjih haljah, z navijalkami ter povsem vsakdanjimi obrazi so seveda zrle na svet z višine, na njih ustnicah, ki so stiskale cigareto, pa se je poigravala tista rahla ironija, ki se mi je naselila v zbirkah *Tajmir* (1991) in *Divan* (1993).

Vame je zavela otoplitev, megle depresije so se dvignile, po prekrokanih ali preljubljenih nočeh so mi navrevali songovski verzi, kot so tile:

“Pa izmišljava vso noč / robinzonske zgodbe / kako je njen prosluli mož / kapetan dolge plovbe // kako zajeta v suhi dok / si deliva smokve. // In ko potoneva na dno / med pogasle školjke / zraste otok iz valov / v podobi njene dojke. // Tako se dela brodolom / tako se peni morje / če martinčkava vso noč / pa ni nič narobe.”

Proti tem malim sredobežjem, kot bi zapisal Franjo Frančič, ki so me takrat zaposlovala, pa se je oglasila moja druga fascinacija: nad tehniko, nad velikanskimi stroji, transmisijami, žerjavi, lupinami vojnih ladij, nad dnevnim kopom in gozdom dimnikov v bližini vzhodnoevropskih mest. Še dandanes najraje obiščem tehniške muzeje, čeprav mi je srednješolska fizika že zdavnaj izpuhtela iz glave in malce žal mi je, da nisem rojen pred kakimi stotimi leti: prav gotovo bi bil vneti kosovelovski konstruktivist.

4.

Za hipec me je obsedenost s kovanci in namišljenimi potovanji minila. Pogreznil sem se v tisto značilno panonskostepsko melanholijo, ki jo je od mojih stanovskih urbanih kolegov še najbolje začutil Aleš Debeljak. Nekaj mesecev je

namreč bival v Budimpešti, in pesniška zbirka *Mesto in otrok*, ki da je nastala prav tam, je prepojena s tem duhom.

Kakor koli, tudi mene večkrat zanese na Madžarsko, ki jo zares čutim kot dihanje suhega morskega dna. Vsa tista razsežnost, mirnost in začudenost v očeh tako prebivalcev kot same pokrajine se mora vsakogar dotakniti. In ko se takole vozarim po tistih hudičevo ravnih in praznih cestah, ko zapustim žalobno Porabje, v katerem životari peščica rojakov in za katere sem izdal dvojezični zbirki novel *Srebrni breg/Srebrni brejg* (leta 1995 skupaj s F. Lainščkom in M. Rošem) ter *Parnik v ajdi/Šift v idini* (1999), se mi pojavi čarni muškatni vol, ki široko orje skozi sipki sneg. In to tam, na prostranosti ob bregovih rečice Lajte, ki ob sušnih poletjih najbrž presahne.

Vse tiste vožnje, na katerih resda uživam, me prepojijo z odtlenkom rjavine starih secesijskih fotografij, v katere sem zaljubljen. Najbrž zato, ker za tisto smešno kamero, kakršno da si je mojster Lampič sam sestavil pri trinajstih, vedno prileti ptička, ki naredi na obrazih vato oblakov. Pred časom mi je prišel v roke albumček prvih pornografskih slik. Debelušaste ženske, ki ne znajo igrati, ki kot da se hkrati bojijo in nastavljajo, možje, ki silijo vanje s svojimi smešnimi koceni, s katerimi bi želeli prodreti skozi zemeljskega pola. Tu je vsako heideggerjanstvo, webrovstvo, nietzschejanstvo, kantovstvo ali blaznost nič a odveč. V tem njihovem dandanes naivnem pogumu je veselje in pritlehje, je veličina in majhnost, naravnost in narejenost, torej tisto, kar je treba ubesediti. In kar se trudim ubesediti. To je tisto, kar ima vonj in barvo *Tanina* (1997), moje zadnje pesniške zbirke, ki sem jo pisal po nekem skrivnem nareku, pesniške zbirke, ki me je hkrati zavezala in odrešila.

V njej sta se mi kot zadnja verza zapisala, češ da se *božje gre z nami slepe miši*. Se danes verjamem v to, zato so mi hote tuje velike filozofije, na katere nekateri moji kolegi tako prisegajo. Filozofija namreč skuša razložiti življenje, in ne obratno, kot so mnogi prepričani. Prav zato še večkrat polistam všečni albumček, ki ga hranim na vidnem mestu, in se naslajam na igrivih očeh spolnih pack, ki jih je potrpežljivi mojster fotografije tako lucidno osvetlil.

5.

Pred leti je Miki Roš naredil za nacionalko moj mini portret: pred kamero sem po opuščeni železniški trasi paradiral v očetovem železniškem plašču. Seveda nisem pozabil na postajenačelniško kapo ter na kolikor toliko usklajeni oficirski korak, čeprav sem z desnico preveč široko veslal. Kakor koli: v njegovi svečani uniformi sem se počutil najmanj kot polkovnik. Takšen, kakršen je ostal oče v mojih očeh ob državnih praznikih na mali podeželski postajici, na kateri sem odraščal: vzravnani, v strumnem pozoru in z rdečo zastavico, ki je kar sama poletela. Četudi je vanj prhnila para lokomotive, ni niti trenil. Bil je iz neke druge *zamišljije*, iz neke druge škatlice, v kateri še hranim dvoje starih vozovnic z relacije Stanjeveci–Murska Sobota in nazaj.

Tega vlaka zdavnaj ni več. Letos so sicer zgradili na prejšnji trasi razkričano madžarko, železniško povezavo med Slovenijo in Madžarsko, vendar ti vlaki, čeprav bodo dišali po ruskih prostranstvih ali zahodnih morjih, ne bodo nikoli priklicali slovite goričke mariške, ki je na silvestrovo 1968. leta zadnjč odpuhala skozi predor.

Prav ta predor je bil moj prvi daljnogled. Čeprav je meril dobrih 250 m, me je zmeraj stisnilo v drobovju, ko sem se napotil skozi. Pa ne le zaradi teme na sredi, niti ledene vode, ki je kapljala z vrha, temveč zaradi srhljivih zgodb, ki mi še dandanes burkajo domišljijo. Še danes imam pred očmi prhutajoče sove, ki so gnezdile v nišah, ki da čuvajo duše v predoru zasutih italijanskih gradbincev, še danes se mi v sanje vplete nikoli razjasnjen umor ženske, ki so jo v bližini našli zaklano in oropano, še danes slišim brkatega miličnika, ki je kar z revolverjem pregnal južnosrbske cigane, ki so se utaborili v bližnjem gozdičku.

Prav ta predor, ki so ga novi gradbinci pustili, da se do konca sesuje, je bil moja največja travma. Moja maternica, skozi katero si dolgo nisem upal. Ki je prav v sredi, kjer je bila najtemnejša, prežala name. Zato sem imel vedno s sabo doma izdelan lovski nož z držajem iz srnjakovega roga, ki sem si ga vedno po kavbojsko pripasal.

Poleti sem se napotil skozi novi predor, za skoraj polovico daljši. Proti mojemu staremu je pravo debelo črevo. Počasni delovni vlak, ki sem ga srečal sredi predora, mi je zapiskal. Vrnil se je stoter predirljiv odmev. Postavil sem se v pozor in pomahal strojevodju. Kaj bi dal, da bi bil spet fantič, ki se je zagledal v očetovo maršalsko uniformo, kaj bi dal, da bi se tokrat postavil pred kamero v tisti temnomodri uniformi, v kateri sem našel poleg škatlice proletarske drave tudi troje kidričevcev, ki pa niso končali v moji čarobni šatulji.

Ko sem domov grede zavil v vaški bife, sem vedel, da se bom še vrnil v star tunelček. Čez nekaj dni sem se res, seveda pod večer. Z baterijo sem tipal v mrak, in ko sem naletel na velikanski kup zemlje, ki se je usul skozi luknjo v stropu, sem kar s prsti izgrebel jamo in k večnemu počitku položil vanjo svoj edini roman *Goreči sneg* (1998), svoje otroštvo, prepolno zamišljij in izmišljij, sanj o Niji in velikem svetu, ki se odpira in pripira na straneh knjig, ki jih ne znam razvrstiti po abecednem redu kot Henry Miller, temveč po podobah, ki se znajo prikazati s tako verjetnostjo kot na slepo iskani kovanec.

6.

Moji kraji so na videz dolgočasni. Skoraj nič velikih zgodb, ki bi bile tao ljubezni ali kozmologije, nič hrupnega in hrupnega utripa, zdi se – če seveda vsakemu gasilcu ne bi dali mobitela in če ne bi v hiše vdrla videoglobalizacija –, da bi čas še vedno cepetal na mestu. Saj tudi drugod ne prehiteva: množice se namreč valijo po nareku medijev in kričavega oglaševanja, v zavesti in glavah večine – tudi v mestih, da ne bo pomote – pa se od pradavnih votlin ni premaknilo niti za pedenj.

Pa vendar so bili moji kraji, čeprav le za hipec, izstreljeni v orbito, ki je zamajala tudi krožnico veličastne Ljubljane. Prvič je bilo to ob razglasitvi Murske republike maja 1919, drugič pa avgusta 1934, ko je v ženaveljsko dolino štrbunknila *lebdeča prilika*. Pravzaprav belgijski stratosferni balon, ki sta ga upravljala Max Cosyns, veliki fizik in eden najbolj gorečih nasprotnikov nacistične bombe, ter njegov asistent Nere van der Elst. Kar iz čistega miru ju je vremenski ciklon butnil naravnost v naročje Ženavelčanov, prebivalcev vasice na severnem robu Goričkega, ki je v dobrih dveh dneh postala malo središče sveta. Ne le, da so pregorevale telefonske žice, naše kraje so si v časopisih želeli prisvojiti celo Hrvati, ki so njun štrbunk umestili kar v Medjimurje. Njuno zgodbo sem dolgo vlekel na ušesa. To, da je Cosynsu curljala kri izza nohtov, ko je odprl loputo, to, da sta se namestila pri učitelju, to, da so ljudje trumoma – kot lansko leto ob sončnem mrku – drli gledat to svetovno čudo in se pred njim fotografirali, to, da so ženske sanjale, da jih bosta znanstvenika odpeljala v širni svet, to, da so jima v Ljubljani priredili veličastni sprejem, to, da je bil Max Cosyns prvi, ki je v živo govoril na ljubljanskem radiu, to, da je za njima ostalo Ženavlje le zaselek nekaj hiš na gričih, v katerih še danes najdejo kopači vodnjakov lupine školjk.

Ta njuna prigoda, ki jo je do potankosti znal obnoviti že pokojni, takrat pa že zelo ostareli znanstvenik režiserju Filipu Robarju Dorinu v njegovem filmu *Nebo nad Ženavljami ali dan, ko nam je Evropa padla na glavo*, je dobrih pet, šest let vrtala v meni. Kako živo sem si predstavljal njuno malo odisejado, ko sem pisal pripoved *Nebo nad Ženavljami* (1992), kako me je vsako noč mikalo, da bi vstal in nadaljeval zgodbo o fiktivnem orožniku Albertu Fussy in njegovi ženi Tildi, katere vloži sta odlično zaigrala Marko Radmilovič in Tanja Ribič, kako dolgo sem iskal pravo barvo neba nad Ženavljami, ki se je že navzelo bronaste patine kroglaste skulpture, ki ju je v njuno čast postavil akademski kipar Mirko Bratuša.

In vsakokrat, ko s kakšnim obiskovalcem ali prijateljem zavijem h kipu, ki vsakogar očara – zadnji je bil Kari Klemelä, prevajalec iz Finske –, zatajim, da do izdaje svoje pripovedi sploh nisem bil v Ženavljah, čeprav je od mene oddaljeno le borih nekaj kilometrov. A kar je presenetljivo: vse se ujema, tako resnični kraj pristanka kot šolsko poslopje in cesta, po kateri so tovorili balon, čeprav sem ogrodje zgodbe črpal le iz časopisnih člankov.

In prav zaradi te sreče in milosti, ki mi je bila dana in ki oporeka zolajevski metodi, bom predlagal občinarjem, da ob spomeniku, ki ob večerih postaja nekakšen vaški Hyde Park, naredijo tolmunček, v katerega naj za srečo cingljajo kovanci. Brez skrbi, nobenega ne bom zmaknil, čeprav me že zdaj mika.

7.

V eno stvar sveto verjamem: v morje slik, sporočil in morda celo jezikov, ki so skriti, bolje rečeno, naplavljeni v našo podzavest. Ne morem in ne morem se otresti občutka, da človek funkcionira in operira le s trohico možganov, medtem

ko v ostalem delu, ki ga mnogi primerjajo s podplatom plavajoče ledene gore, prebivajo svetovi in podobe, ki jih po navadi vse življenje ne znamo priklicati.

Pred kakšnim desetletjem sem bral dvoje zajetnih strokovnih knjig o parapsihologiji: še dandanes se spominjam deklice, ki je nenadoma spregovorila v španskem jeziku, čeprav se ga ni nikoli učila. Prav tako so znali nekateri do potankosti opisati svoje že rajneke sorodnike, s katerimi niso nikoli prišli v stik, kaj šele videli njihovo fotografijo.

Tudi meni se večkrat dogaja že videno: najpogosteje v sanjah, ki so praviloma odsev realnosti, vidim obraze in tekoče govorim angleško, čeprav komajda natolčem kak stavek. Prav tako se mi v polsnu sestavljajo zgodbe ali oglašajo verzi. Kar tako vidim med vrati sedečo žensko in svojega pradedo, ki je končal kot avstrijski vojak v deroči Drini – morda je prav od tod moj strah pred vodo. Nekateri bodo rekli, da je to glas, svarilo ali odmev Božjega, vendar me ne bodo prepričali.

V moji podzavesti živijo, v to sem prepričan, moji predniki, od katerih sem podedoval tudi kri, zato verjamem zgolj v eno samo nadaljevanje: biološko. V mojem otroku se bo rodoslovno drevo še razvejalo, zemljevidi krvi še raztegnili, vanj se bo naselila moja in ženina dediščina, v njegovem praprapotomcu pa bom najbrž zgolj le prinikla podoba, ki bo svobodno brbotala v njegovi podzavesti. Kajti ocean podzavednega je velik.

Zgodbe, ki sem jih napisal, so prišle od tam. Ne v celoti, le detajle so prispevale. In ko jih dandanes prebiram – v mislih imam moje zbirke novel – ne morem pojasniti, kako so se mi zapisale. Kako sem v evforiji postmodernizma napisal novelo v obliki križanke, ki je bila objavljena v zbirki *Obrekovanje Kreča* (1995), prej kot Milorad Pavić svoj roman križanko *Krajina, slikana s čajem*. Spominjam se, da sem mu novelo, ki sem jo najprej objavil v Dialogih, tudi poslal, a veliki beograjski pisec najbrž ni niti odprl mojega pisma.

Zato mi ne preostane drugega, kot da počakam, da nevidni ključarček odklene vratca v mojo podzavest. Od silnega čakanja me včasih daje nestrpnost, ki pa ni zdrava. A vseeno sproža prijetno ščemetavost in ure nespečnosti, ko me ima, da bi kaj ukradel iz sebi ljubih knjig. Iz Lainščkove *Raze*, Kovičevega *Labradorja*, Jesihovih *Sonetov*, Zajčevega *Dol, dola*, Šömnove *Tujine*, Olajeve *Itake*, Pavčkove *Dediščine*, Debeljakovih *Nedokončanih hvalnic*, Ostijevega *Kraškega narcisa*, Žabotovega *Starega Pila*, Novakove *Albe*, Semoličevih *Krogov na vodi*, Tauferjevih *Še od*, Erikinoga *Belega drevesa*, Majinih *Razdalj telesa*, Bininega *Peska v pesem*, Zupanovega *Vrabca in drevesa*, Kovačičevih *Prišlekov*, Kodričeve *Barve dežja*, Flisarjevega *Čarovnikovega vajenca*, Dolencevega *Morja v času mrka* in ne nazadnje cele male skladovnice pesniških antologij, ki jih imam še posebej rad. Seveda je ta spisek sestavljen na hitro in po pritajenem nareku mojega notranjega glasu, ki se je preveč na hitro sprehodil zgolj po polici s slovenskimi avtorji. Moja nevidna, ataskilska ali borgesovska knjižnica je namreč labirintna, knjige pa zložene po čudnem redu, ki so si ga same priredile. Zato zdajle v oddelek s tujimi avtorji hote ne bom vstopal.

In ko po tihem zaprem vrata – ali pa se kar sama pritrznejo –, prižgem televizor. Nor sem nanj, čeprav mnogi trdijo, da poneumlja. Mene ne. Zame je tista moja ukleta šatuljica z novčiči, na kateri se prav zdajle preteguje moj mačkon Zvonko.

Ne upam ga zbuditi. To mačé zelo zameri. Pa ga bom vseeno moral. Šatulja stoji namreč na rokopisu moje zbirke *Balta*, ki ga bom te dni poslal na Beletrino.

Kaj bi imel raje, moj mačkon, ga božam, če ti preberem – pazi, imam rahlo govorno napako –, ta avtoportet, ali pa ti izšepetam uvodno in končno pesem iz rokopisa, na katerem ti rade volje dovolim, da prespiš do jutra, samo ne smeš ljubosumno vleči na ušesa, ko ji bom, moji nestrpni lahkoživki, pesmi pogodrnjal med lase:

*Kateri sem
ki ga spiš
in polagaš
v roke gozdov
kateri ki je moral
v trebuh ribe
da te zaroči
in premine
kot čuvar zemlje
in strmih vetrov
kateri ki še zna
s palico
nad kamen*

*ki dela ogenj
iz voda
preden gre narazen*

*Nobena sva
nobena bolj
kot je svetloba
pomrlih zvezd
nobena kot so nobene
tvoje prsi
in moja roka
ki le na slepo
najde mednje
nobena kot so nobeni
tvoji lasje
ki jih čarovnik
popravlja pod klobuk*

*z mojimi usti
in tvojim jezikom
čezmerno čezmerno v obeh*